

INTERVJU MED KARIN ERIKSSON, REVUDDEN, BRÄCKE, UTFÖRD DEN 10/1 1979.

Du heter Karin Eriksson. Hur gammal är du?

Jag är 67 år.

Vad har du sysslat med i ditt liv? Du är pensionerad nu.

Jag har bara varit frilansare för tidningen.

Har du alltid bott här i Bräcke?

Ja.

Här på Revudden?

Nej. Bara som gift här. Annars skötte jag om hemma då, för pappa blev änkeman så tidigt.

Vad gjorde dina föräldrar?

Pappa var försäljningschef på Bräcke Ångsåg och mamma var hemmafru.

Hur många år gick du i skolan?

Det året, som jag skulle sluta infördes fortsättningsskola.

Vad innebar det då?

Ja, det var en aftonskola, som gick mellan fyra och sju varje dag.

Annars gick du sex år?

Ja.

Det var aldrig tal om att du skulle fortsätta skolan?

Jo. Jag skulle i folkhögskola, börja uppe i Birka, men då vart mamma sjuk, så då måste jag vara hemma och sköta om henne. Hon vart förslamad.

Är du äldst av syskonen?

Nej, näst yngst, så alla dom andra var ju utflugna, eller dom flesta. Jag var den enda flickan, som var hemma och då var det så självskrivet. Det var inte tal om annat än att vara hemma, på den tiden.

När började du läsa böcker eller tidningar?

Jag hade en bror, som var kolossalt intresserad av tidningar. Förr läste inte barn dagstidningar. Det var nånting som pappan i gården egentligen stod för. Vi lekte redaktion. Jag fick jämt skriva dödsrunorna över en lärarinna, som han (brodern) hatade. Han vart ju chefredaktör se'n för en tidning, så han höll fast vid det yrket, han. Medan han jobbade i Östersund, hade han mej, som skötte om nyheterna

från Bräcke, men då behövde jag aldrig skriva, för då ringde jag bara och talade om saker och ting.

När var det här då?

Ja, när han var hemma och gick i skolan, det var ju då vi lekte redaktion, Sedan han hade tagit studenten 1927, började han först som volontär på Jämtlands tidning, Sedan kom han på ÖP (Östersunds-Posten) och det var när han kom på ÖP på 30-talet, som han engagerade mej då så där som på sidan om. Jag var ju inte engagerad för redaktion direkt, fastän man var ju uppe på redaktion och hälsade på ibland. Jag var t.ex. så lite insatt, så jag trodde när folk hade fått hjärtslag, att det var samma som dom var död, så jag ringde och tala om att dom var död.

Hur gammal var du då?

På se om jag kan räkna ut! Det måste ha varit 1932 eller nånting.

Men böcker då?

Först hade vi bibliotek på skolan och man lånade där. Jag vet dom som lånade många gånger för att ställa sej in med lärar'n. Sedan blev det ju bibliotek på församlingshemmet. Det övergick ju sedan till rätta biblioteket; de banden överlämnade dom, det minns jag. Se'n hade vi på Folkets Hus, som ABF hade. Det var då det började, rätta biblioteket, som vi säger.

Vilka år var det? Kommer du ihåg det?

Det måste ha varit 1930 och i den tiden, för Forsberg hade ju varit länge där och jobbat. Han var ideell. Jag tror inte han hade nå'n ersättning eller nå'nting då. Då var det öppet på söndagarna.

Bara på söndagarna?

Ja, några timmar.

Hade ni böcker hemma eller var allt du läste från biblioteket?

Nej, vi hade böcker. Vi fick jämt böcker till julklapp och så. Första boken, som jag verkligen minns, fick jag på en födelsedag, Jag fyllde elva år. Jag fick den utifrån utav nå'n väninna till nå'n av mina äldre systrar. Det var Culliver's resa. Jag fyllde år i februari och jag var ute och åkte kälke och jag hade så brått hem. Dom var arg på mig och jag vågade inte tala om att jag skulle hem och läsa boken. Va fånigt, va! Men se'n fick man ju så mycket böcker hemma, för pappa gav jämt mamma (böcker). Ända främ man var liten, minns man jämt bokpaketen och så min bror då, som jobbade på ÖP, fick ju böcker gratis, där det stod "För benägen genomläsning". De var så kolossalt mycket stämplad, men han bluffade då och gav oss dom där till julklapp. Han hade ju fått dom gratis! Jag tyckte det var roligt med det där. Det var dom best-seller som var då.

Vad var det för några best-seller?

Jag kommer inte ihåg det, förstår du. Jag har tittat nu, om jag skulle ha nå'n kvar, men troligtvis har jag gett bort dom i min tur. Dom slogs på tidningen om dom där. Det talade han om, för vi var så brydd ibland hur han kunde ha så hemskt mycket böcker. "Det är den som kan slåss värst", sa han.

Kommer du ihåg några tidningar som ni läste, t.ex. veckotidningar?

Vi hade Allers. Den kostade 25 öre då och när den steg till 30, sa mamma: "Du får det vara nog." Tänk dej det! Mamma hade Idun och vi hade den inbunden sedan 1895 - första året dom var gifta - så den har vi kvar. Det är verkligen intressant att läsa.

Några tillskrifter då?

Det fanns nånting då i Brücke och det var KFUM och då hade dom nånting som hette KFUM:s månadsblad. Det var väl ganska trist för ett barn att läsa, förstår jag.

Hur var tillgången på böcker i skolan? Fick ni läsa några böcker under lektionerna?

Vi läste ju "Från pol till pol" och Selma Lagerlöfs böcker, det läste vi ju.

Det var på svenskan ni läste sånt.

Man fick läsa högt då under några lektioner, turas om.

Kamraterna då? Läste dom?

Nej, det kommer jag inte ihåg. Tage var inte så intresserad, men då min andra bror läste. Det är ju så olika så där.

Det var alltså inte vanligt att barn läste på fritiden. Dom du kände gjorde inte det.

Ja, dom lånade ju då. Jag vet Helge, som jag gifte mej med sedan, han lånade böcker. När dom fick nå'n bok, fick dom indianböcker. Det var ju väldigt vanligt att grabbarna fick det.

Du sa förut att när du hade fått en bok, som du väldigt gärna ville läsa, skyndade du dej hem och inte ville tala om att du skulle hem och läsa.

Ja, då var man med dom som inte alls tyckte att det var någonting att få en bok. Fastän jag kommer aldrig ihåg att jag önskade nå'n särskild bok. På jularna var man ju hemskt ledsen, om man inte fick nog många böcker. Det kommer jag ihåg. Sällskapsspel och böcker, det fick man. Fastän jag var ju hela 14 år fyllä, när jag fick sagoböcker utav en släkting, som inte kunde tänka sej att jag hade blivit äldre. Åtminstone "Flickornas julbok" ville jag ju ha, men den urartade ju se'n, så den vart ju inget vidare.

"Flickornas julbok", vad var det för någonting?

Det var en bok, som kom ut varje år till jul.

Vad innehöll den från början?

Det var berättelser, bara så där lite tonårsbetonat. Om du har läst av Ethel Turner, om Polyanna. Det var i stil med det, fast det var ju svenska författare. I alla år, se'n vi vart gift, köpte vi "Bland tomtar och troll" och så köpte vi "Flickornas julbok" och gav vareann på skoj.

När började den bli sämre, tycker du?

4.

Den vart så dålig att den slutade att komma ut, för det sålles inte nog mycket av den. Den vart en så'n där billig sak på något vis. Den gavs aldrig ut inbunden.

Känner du till hur det var med din mormor och morfar, läste dom?

Mamma läste mycket och då var det dom här Runa-böckerna. Det vart mer dom här religiöst betonade. Det hörde inte till god ton att läsa deckare, utan det smusslade dom med. Det var faktiskt så! Pappa var väldigt på deckare. Vi tyckte det var så spännande!

Fick ni läsa dom också?

Vi tjuvläste dom. Se'n hade vi hela den här häftade serien med Albert Engströmshistorierna.

Du sa att din mamma läste Runa-böckerna. Vad var det för någonting?

Det var en författarinna. Hon hette ju något annat. Det var religiöst och så var det något av en som hette Hildur Dixelius. Hon var prästdotter och hon gifte sej med en präst. Hon skrev så'na där religiösa böcker. Det var dåtidens släktforskning, kan man säga. Nu, se'n jag började med släktforskning har det varit väldigt intressant att läsa dom. Hon måste ju haft tillgång till arkiv på pastorsexpeditioner, för på den tiden, när hon skrev, fick inte en vanlig dödlig komma in där. Hon skrev mycket om Nord-Sverige.

Det var den typen av böcker, som din mamma läste då. Din pappa läste deckare. Dina mor- och farföräldrar då?

Mormor, hon var ju så där väldigt religiös, så jag tror inte hon läste mer än Bibeln och Postillan, som hon sa. Jag har för mig att hon sa att allting var synd och världsligt. Farmor kände jag aldrig, för hon dog, när pappa föddes. Hon dog i barnsäng.

Hur gick det till när ni köpte böcker? Var fick ni tag på dom? Fanns det bokhandel?

Jag vet inte om det kallades pappershandel.

Här i Bräcke?

Ja, jag tror inte det kallades för bokhandel då, när jag var ung. Det var väl Hübennes, som hade filial här så småningom, men då var en pappershandel, som hette Fahlbergs. Där fanns det böcker, fast det var ju väldigt lite för oss, naturligtvis. Mamma och pappa köpte i Östersund. Det var marknad i sta'n varje höst, så'n där verklig marknad. Det for pappa på och då hade han böcker med sej hem och det var ju på hösten, så se'n gällde det att gömma dom där till jul naturligtvis. Då hade han väl fått order utav mamma, förstår jag, att köpa det och det.

Fick ni läsa precis vad ni ville?

Det kom inte inom hemets väggar, annat än det som var tillåtet.

Var det nå'nting, som du vet att du absolut inte fick läsa?

Jag fick inte läsa det som mamma och pappa läste. På den tiden läste man allrig på dagen som nu. En annan kan ju ta en bok och bara koppla av och det får bli hur det vill omkring en, bara man får läsa. Det förekom ju aldrig. Jag såg aldrig mamma göra det, för det var ju så

5
mycket att göra och det var se'n dom hade gått och lagt sej, som dom läste.

Barnen då?

Allersen kom ju mitt i veckan nå'n gång och den sparade mamma till söndagen, för då fick vi läsa den. Böcker läste vi. Bara vi hade läst läxorna, så fick vi läsa, för man hade ju så mycket läxor då. För att inte tala om alla dessa psalmverser, som man måste kunna. Det minns jag att jag reagerade för ganska tidigt - om stavningen i psalmböcker och i vanliga böcker. Då kom jag ihåg att jag sa åt pappa att det måste vara fel. Jag tittade jämt efter, och det gör jag än idag, vem som skrivit den och den psalmen. Han kunde ju inte stava och inte kunde han kommatera! Då sa pappa jämt att så'nt där ska man inte bry sig om. Det finns ingen människa på jorden mer än du, som bryr sej om så'nt där. Men det var ju konstigt, verkligen!

Har du varit med i nå'n typ av folkrörelse eller något bildningsförbund?

Jag har varit med i Husmodersföreningen och varit studieledare där. Där har det varit en strid mellan att ha litteraturcirklar eller vävkurser. Då har ju jag varit lite ensidig, för att jag inte kunnat väva. Jag har aldrig vävt. Jag var med i styrelsen, när vävstugan vävde, därför att dom skulle ha en novis i styrelsen och då kom jag med, därför att ibland ser man inte skogen för bara träd. Dom gick väl efter det, förstår jag, men när det gällde studier, var jag väldigt pigg på att vi just skulle ha litteraturcirklar och om Strindberg.

Så du ledde så'na då?

Ja, det var väldigt bra, för då hade vi rätt till att nå'n gång under cirkelns gång ha besök av proffs, som någon lärare i svenska, som höll föredrag just om den författaren, som vi hade och det var ju verkligen intressant.

Husmodersföreningen, sa du. Kan vem som helst gå med i den?

Oh ja! Det är Husmodersförbundet, som är över hela Sverige. Det var dom som började med Samarithjälpen och det var dom som började med barndaghem. Den idén kom därifrån. Först var Samarithjälpen lå i Husmodersförbundets regi, sedan övergick det då så att kommunerna övertog det här, men dom hade börjat. Det första började i Örebro och det var både opolitiskt och ingen religion. Det skulle vara fritt från det och det är det ju.

Det finns fortfarande här i Bräcke?

Ja. Föreningen bildades i Sverige 1919 och det var så intressant, för det var ju det året, som det bestämdes att kvinnorna skulle få rösträtt.

Det var väl 1921?

Ja, det gick igång 1921, för det var ju lå först det vart röstning, men det bildades 1919. Det bestämdes då att dom skulle ha rösträtt och det året började Husmodersförbundet i Sverige. Så jag var med på

50-års jubileum i Stockholm.

När gick du med där?

Jag gick inte med förrän 1949.

Så det är på 50-och 60-talen, som du har lett cirklar?

Det blev på 60-talet, som jag började med det och det har varit verkligen intressant, men det fanns dom som var med i cirkeln, som aldrig hade varit på Bräcke bibliotek. Man fick ju ha sammanträden där också eller cirkelkväll.

På biblioteket?

Ja, det visste jag ju inte då, att man hade rätt till det, om man kontaktade bibliotekarien, när inte dom hade någon kväll. Då fick vi ju vara där. Det var ju så bra för att det var mitt i samhället. Annars skulle vi vara i församlingshemmet och det är många, som drar sej för det. Det har många gånger varit upptaget där. Jag hade ju cirklar en gång i veckan.

När var första gången du kom i kontakt med bibliotek?

Det var borta på Folkets Hus.

När var det?

Ja, kunde det vara på 30-talet det, då? Det måste det vara, när det var där borta.

Vem var det som skötte om det?

Det var Forsberg, det. Då var det ett litet rum med glasdörrar på skåpena, som var låst. Du vet, på Folkets Hus var ju så mycket annat. Det var kaférum annars då, när det var danser och tillställningar. Tänk, så litet och primitivt det var!

Var det många som lånade?

Då tyckte jag åtminstone att det var väldigt politiskt på något vis. Det vart det, därför att det var inom Folkets Hus.

Var det ABF, som hade det?

Ja, det var det. Jag minns att man träffade dom där gubbarna. Lindström, han som var verkligen elden i det hela. Det var en järnvägare. Det var en underbar människa. Det var han som drev igenom att det skulle bli kommunal mellanskola i Bräcke. Han hade svårt. Jag tycker det är tråkigt att dom inte har kvar papper och utdrag från sammanträden. Det har jag frågat inom kyrkofullmäktige också, därför att det skulle vara så roligt, när det gäller forskning, att få se hur det gick till på den tiden, om vilket som vart avslaget och det som har kommit fram nu, som är självskrivet. Då var det väldigt bråk om, på sammanträdena, just att det skulle bli kommunal mellanskola i Bräcke (det var 1922). Då var det en, som hade sina barn i skolhushåll i sta'n och han hade väldigt mycket att säga till om. Han avgjorde då på det sammanträdet att dom som hade råd att ha barna i skola, dom kan ha dom i Östersund och ha skolhushåll och så vart det klubbat.

Skolhushåll, vad är det?

Dom skulle bo i veckan i sta'n och man hyrde en lägenhet och så hade dom en gammal moster, som skötte om skolhushållet. Så gick dom

som hade råd där. Det vart ju inte för vanliga lå här i Brücke.

Kommunala mellanskolan, vad är det?

Det var samma som realskolan, den gick upp i det se'n då. Den började 1930 här i Brücke, skulle jag tro. 1935 tog dom realen första gången och då hade dom ju gått i fyra år. 1935 byggdes väl nya skolan, förstår jag. 1933 måste det ha varit, för dom tog realen där. Där daghemmet är nu började kommunala mellanskolan, eller realskolan. Där gick två klasser. Jo, det stämmer det. Se'n byggdes den här skolan och då flyttade dom ju dit och det vart två klasser till, som började. Det vart försenat väldigt länge. Jag minns, när han dog den här mannen, som varit drivkraften till det hela. Jag hade redan då börjat skriva i tidningen och då propsade jag på att skolbarna skulle bilda häck vid hans begravning, som ett tack och visa sin vördnad, realskolebarna och det vart så också. Det blandades politik i det där och det var nästan som nutidens demonstration. Men varför det? Det var ju han som var upphovet till att dom verkligen hade en skola där. Han var en så'n där ideell människa och han gjorde allt på sin fritid. Den lilla fritid han hade, offrade han ju åt alla ideella saker.

Vad hade han för partitillhörighet?

Han var sosse, så det var väl det han hade emot sig mycket då.

Socialdemokraterna var inte så starka här då?

Nej, inte alls. Så jag misstänker att han låg väl bakom ABF och det här biblioteket då, för han träffade man där och jag minns att jag hade väldig vördnad för honom. För det första var han invalid, jag vet inte, om han var låghalt eller vad han var. Jag hörde talas om honom hemma så mycket, för pappa var ju motståndare till sossarna och då hörde man ju så mycket hemma. Det hörde man, men däremot fick man aldrig säga nå'nting till nackdel om nå'n lärare, för det var absolut förbjudet och aldrig talade mamma och pappa illa om nå'n lärare, så att man hörde det. Se'n efteråt har jag ju förstått att dom verkligen var osams.

Dina föräldrar?

Ja, med lärare. Det förstod jag sedan, men aldrig att man fick säga nå't.

Du pratade aldrig politik hemma, då?

Jo, politik, det vart det. Vi hade en präst, som var sosse och det var ju nå'nting väldigt konstigt egentligen, för dom trodde ju att sossarna skulle bort med kyrka och allting och då var det bråkigt.

Du visste precis var dom stod. Hur kunde det då komma sig att du gick åt ett annat håll?

Det gör man nog. Man blir nog som en ytterlighet. Jag vet som Helge, hans pappa var en gammolstammens socialdemokrat och hade kolossalt bra reda på sig i allting. Min pappa var, när det gällde högern, mera som sina chefer, gick deras ärenden på sammanträden och allting. Det vart så - på kroken så att säga - men då Tage, min bror, var mera "röd" än vad Helge var, fastän Helge var uppfostrad i det där ända från barndomen, men Tage var mera aggressiv. Helge behövde aldrig strida nå't hemma, men det fick ju Tage lov att göra, kämpa för idéerna.

Vad tyckte då dina föräldrar om att du gifte dig med Helge?

8

Då hade det ju ändrats väldigt mycket. Jag har kommit underfund med med det att pappa var nog en så'n där, som var såld i sitt yrke, åt sina chefer på nå't konstigt vis. Han beundrade dom som kunde stå för sitt. Jag var nog mest aggressiv av alla syskonen, alla flickorna åtminstone. Jag reagerade hemskt för orättvisor. Det var nå'nting fruktansvärt hemskt, vad man fick höra mycket som var fel och verkligen var fel, inte som man dömde för att man var ung, utan man förstod. Vi hade en granne hemma på andra våningen och han var sosse. Han förklarade för mej väldigt mycket, som man vart insatt i, vad snedvridet det var. Jag var så där att jag talade först och tänkte se'n. Jag vet att det var en uppgörelse en gång på sågverket. Dom skulle höja två öre i timmen i avlöning. Tänk, två öre! Det var bråk om det alldeles förskräckligt. Då sa' chefen, som ägde sågverket: "Det kommer att gå så långt, så vi får flytta på fattiggår'n!" När jag fick höra det, sa jag så här: "Då måste dom ju ta med sej dom där mjuka fåtöljerna dom har, för det finns ju bara hårda stolar på hemmet!" Då hade chefen reparerat och lagt in Bräckes första parkettgolv och så hade dom haft en konstnär, som hade målat olika fält på väggarerna i det där rummet och det var väldigt elegant. Då hade man ju inte varit ute så mycket, men det var himmelriket riktigt att få komma in där och underbara möbler var det där. Då var ju min första tanke att då måste dom ta med sig dom. Då kom pappa hem från kontoret och sa att dom hade sagt, att jag var den rödaste som fanns, för då hade den där tanten skvallrat, för hon ville ställa sej in.

Hur gammal var du då?

Jag var nog sexton år eller nå'nting då. Det måste jag ha varit, för jag hade gått och läst och se'n hade jag nog inte fått nå'n konfirmationsgåva av dom, om det hade varit före, tror jag. Nej, det var mycket så'nt där. Dom skulle nog aldrig gått och lånat en bok på Folkets Hus, det tror jag inte.

Så det var väldigt uppdelat, så att inte vem som helst gick på biblioteket?

Nej, det gjorde dom inte.

Hur många timmar var det öppet?

Det minns jag inte, men jag minns att det var efter högmässan. Det höll dom på väldigt. Det var bara några timmar, för se'n var det ju alltid nå'nting där, film eller nå'nting så'nt där.

Vad hade dom för ordningsregler? Hur länge fick man låna t.ex.?

Tänk, att det minns jag inte, hur länge det var. Jag minns att det var flera så'na där skåp, som var låst och som han låste upp. Det var spännande på nå't konstigt vis. Jag tror att det var så främmande för en att man fick låna, för man lånade nog inte böcker utav varandra, tror jag.

Du lånade aldrig av kamrater?

Jag vet aldrig att jag lånade av nå'n kamrat.

Dom kanske inte hade böcker?

Nej, jag tror inte det. Men då vart det ju det att jag hade äldre syskon och dom hade böcker, men syskon hade ju dom andra också! Jag var ju inte ensam om det. Det var ju lite annorlunda hemma, för vi var dom enda som hade telefon, bara en så'n sak, i hela det där kvarteret. Dom kom till oss, när dom skulle ringa efter doktorn och allt så'nt där, eller vi fick ringa. Så då kanske det var annor-

lunda.Vi var dom enda som hade mer än ett rum och kök. Mamma och pappa vart erbjuden då att flytta till större lägenhet i samhället, men då sa mamma - det kommer jag ihåg,när jag hörde hon sa,jag tyckte hon var så klok på nå't vis - hon sa att:"Nej, jag vill hellre bo här med dom som har dåligt ställt här, än att vara ensam om att ha sämst och komma ner i dom där kvarteren i samhället!Det var hos Edlings.Vi skulle få bo i Kjell-Olsgården,minns jag att vi var erbjuden.I alla fall höll hon på det, för det var ju lättare att jämföra med dom som hade det sämre.

Du var aldrig med om att känna det,som om ni var fattiga då?

Jo,det var jag,för att när vi var bjuden till släkten,var vi fattigsläkten,som kom.Jag vet en som sa:"Nu kommer hela den där raden". Jag tyckte att det var en skam att vi var så många.Jag avundades dom som var enda barnet.Jag fick kläder efter släkten och jag hade fått en kappa, som jag var så lycklig över.Man hade ju hemsömmerska på den tiden.Hon hade ändrat den där åt mej.Vi stod på julmorgonen hos en moster till mej och vi höll på och klä på oss och då sa en tant:" Har du sett vad den där kappan passar bra? Vart den inte bra på Karin,den som Hulda fick för att ändra åt Karin?" Alla tittade på mej.Det var den värsta jul jag varit med om.Då tittade ju alla och då visste ju alla att den var ändrad.

Fanns det några avgifter eller böter när ni lånade?

Nej,det fanns det inte.Jag tror att folk på den tiden hade så'nt ansvar,vet du, och kände att det var en väldig förmån att få låna. Jag tror aldrig att det var några så'na problem för den som skötte om.

Vad hade dom för typ av böcker på det här första biblioteket,som du besökte på Folkets Hus?

Jag kommer ihåg att dom hade dom här arbetarskildringarna. Det gick dom nog in för mycket. Jag minns att det inte var nå'n nöjesläsning direkt.

Hade dom barnböcker också?

Flickböcker hade dom och då tyckte man ju att det var roligt om det nå'n bok,som man kände igen hemifrån.Då var man ju riktigt mallig, för då kunde man ju säga till Olle:"Den där har jag". Han läste nog väldigt mycket själv,tror jag. Han var väldigt mycket hämmad genom att han inte kunde språk eller nå'nting.

Vad arbetade Olle Forsberg med?

Han var målare.

Så biblioteket var hans extra arbete?

Ja,det var det.

Vet du om det fanns några tidningar eller tidskrifter på biblioteket?

Nej,det var inte några så'na.

Uppslagsböcker då?

Ja,det var det,men inte några tidningar.Det hade jag kommit ihåg i så fall.

Hur valde dom ut böcker? Det var ju ABF:s bibliotek.Var det bibliotekarien eller vem var det?

Det var nog i samråd med dom människorna, som hade börjat. Det var nog väldigt mycket politiskt. Var det den andan som det var, när det gällde att det skulle bli en realskola här, då vart det naturligtvis motstånd mot sånt där också. "Vi har böcker själva och det får räcka". Jag tror att det var den andan.

Men vad tyckte dina föräldrar om att du gick och lånade böcker?

Dom tyckte att det var bra desto mer man läste.

Fastän det var socialdemokratiskt?

Oh, ja. Pappa var inte så hemskt ensidig ändå, alltså inom hemmet, men jag tror han låtsades väldigt mycket för sina arbetsgivare. Jag tror det. Jag har tänkt på det se'n. Det var synd om honom på något vis. Han var nog alldeles som såld åt dom genom att han hade varit ledig i ett helt år från tjänsten för att han hade varit på alkoholisthem. Se'n tror jag han var livegen. Det har jag räknat ut, när jag vart äldre. Det måste han ha varit. "Oh, va bra gjort", kunde han säga. Att stå för sin sak och så där, det inte han vågade. Så är det ju mycket.

Kunde man komma med önskemål om en bok, alltså om det inte fanns en bok? Kunde man beställa en bok?

Nej, tänk att det tror jag aldrig att jag skulle haft mod att göra, därför att jag var så tacksam att biblioteket fanns.

Det var bara det som fanns där, som man kunde låna?

Ja. Jag vet nå'n gång att mina systerdöttrar kunde fråga. Dom var här bara tillfälligt 1952 och då kunde dom fråga. Forsberg var hemskt förtjust i dom och han hade jämt karameller i fickorna åt dom. Just åt dom! Dom kunde fråga. Då sa han: "Jag ska höra efter, om jag kan få tag på det".

Men det var på 50-talet?

Ja, det var 50-talet. Jag kommer ihåg att jag tyckte att dom var så djärv. Det skulle aldrig jag ha kunnat tänka mig. Då var dom nio-tio år.

Kan du berätta lite mer om Olle Forsberg, hur han var. Han arbetade väldigt länge, ända in på 60-talet.

Han var ju på Svea-salongen, det som revs och se'n vart det här och då sökte han naturligtvis. Det var dom som sökte, som faktiskt hörde till socialgrupp 1. Jag vet att det var väldigt snack om vem som skulle ha det, men då måste dom ju absolut tänka på denna Forsberg, som hade haft det oavlönat i många år, från början. Han måste ju ha förtur, så då vart det ju han. Han sa åt mej ibland att han kände en väldig kritik. Somliga tyckte att han var så mallig, men det tror jag var för att han var Bräckebo. Hade han kommit utifrån, hade dom tagit det helt annorlunda. Dom kände honom, att han var målare och vanlig arbetare. Jag sa till Forsberg: "Det är ju så att du är ändå uppfödd bland böckerna".

Inte hade han så många timmar, när han fick en tjänst så småningom?

Nej, det hade han inte, förstår du. Det var ju inte öppet så mycket. På den tiden trodde man att i och med att man stängde, hade man inget mer jobb.

Var det öppna hyllor så att man kunde gå och plocka själv på Folkets Hus?

Nej!

Läste Forsberg upp och plockade fram?

Ja, han gjorde det.

Hur kunde du veta vad du skulle ha?

Ja, men du förstår ju att skåpdörrarna var av glas, så där stod man och tittade och alla böcker var så'n där trist färg. Då var man van hemifrån, t.ex. Gulliver's resor, som var i vackra färger, utanpå också. Jag minns det var röd rygg och så där. Här var det ju mörkbruna och mörkröda, bara det allihop.

På Svea-biografen blev det väl öppna hyllor?

Det vart det. Vad man tyckte då att det hade gått framåt, tänk dej det! Det var varmt där. Det var väldigt kallt på Folkets Hus, det kommer jag ihåg. Det vart i alla fall två rum till slut, för jag kommer ihåg att det var där inne och så det yttre, dom var kaférum bägge två. Det var ju tur att det var låst för att det var så mycket annat där Forsberg låste upp skåpen, när biblioteket var öppet, men jag tror aldrig att vi rev själv. Han var väldigt bra att råda en, att föreslå att man kunde låna den och den.

Han var väldigt aktiv då?

Ja, det var han verkligen. Han kunde säga så här: "Jag har en bok här. Jag har tänkt på dej och jag tror du kommer att tycka om den här". Man hade den känslan att han hade läst varenda en, för jag tror inte att man följde med så mycket i tidningarna då vad som lästes. Vi hade ju Stockholms Tidningen, men Helge och jag har i hela vårt äktenskap följt med i bokrealisationerna. Helge tog ledigt och vi for den ena gången till Sundsvall och den andra gången till Östersund och var med på den första dagen. Vi var där nästan hela dagen och plöjde igenom böckerna. Nu är det så väldigt dåligt här. Jag förstår inte hur vem som helst kan få bli bokhandlare.

Vet du nånting om vad man hade för syfte med biblioteksverksamheten från början, om det förändrades se'n och val man menade att det skulle leda till?

Jag tror att man ville att folk skulle bli mera bokmedvetet och litterärt vaken, skulle jag tro. Det måste ju vara att det skulle gå till vanliga människor, allmoget mera. Förr var det ju inte vanligt, när jag var barn, att det förekom böcker i hemmen så mycket.

Det var det man ville ändra på, så att alla skulle få tillgång till böcker?

Det berättas att nyrika gick och beställde bokhylla och se'n köpte dom böcker metervis, för att plocka in där. Faktiskt att man hörde talas om det! Jag hade en släkting, som hade en väldigt vacker bokhylla i mahogny och han var en så'n där pedant. Han hade verkligen bra böcker, men han läste aldrig en bok, för han nändes inte röra dom där böckerna. Han lånade bl.a. av min syster och hon sa åt honom: "Men Kalle, du har ju dom här". Då sa hans mamma: "Dom kan bli förstörd, när han håller i dom". Han var själv med på det.

Kommer du ihåg, om man hade ren skönlitteratur eller politiska böcker? Vet du om det fanns några fackböcker, t.ex. reseskildringar och memoarer eller var det bara ren skönlitteratur?

Det kommer jag inte ihåg. Man var ju inte så medveten om så'nt, som ungdomarna är nu.

Fanns det rena underhållningsböcker, som inte var nå'n slags skolning för arbetare?

Jag har en känsla av att både Sigge Stark och Bernhard Nordh fanns. Nu sedan har jag tänkt på Sigge Starks böcker, att dom har blivit så nonchalerad och nedsablåd. Jag har en känsla av att jag läste dom därifrån, för jag vet inte att vi hade några bok av henne hemma.

Fanns det deckare?

Det minns jag inte.

Du sa att det var förbjudet att läsa hemma. Du kanske lånade på biblioteket?

Nej, det tror jag inte att det fanns.

Fanns det några andra aktiviteter på biblioteket? Utställningar?

Det enda jag vet, som stod på hyllan där, var flaggor från idrottsföreningen, till och med skytteföreningen. Det reagerade jag emot. Det var bordsflaggor och det var den enda.

Inga föreläsningar eller föredrag?

Föreläsningar hade dom. Då fanns det föreläsningförening här. Det var en lärare, som var ordförande där. Dom var verkligen besökta, för att då hade man inte radio och TV.

Kommer du ihåg några som var där och föreläste?

Bl.a. var Gustaf Näsström här en gång. Det var härligt att höra honom, fastän det var så sent som 1946. Det gick ganska många på föreläsningarna. Jag vet det var en som somnade på en föreläsning och den som hade det vart väldigt arg.

Gick människor från alla samhällsklasser på dessa föreläsningar?

Dom där föreläsningarna kom också från ABF. Dom var också drivande där, jag tror det, för man såg så'na människor där, som man träffade på biblioteket.

Studiecirklar då?

Det hörde jag aldrig något om.

Inte utställningar heller?

Nej. På Templarhuset, som vi sa, var det bokauktioner. Det var en polis, som vi kallade för Lång-Jakob, som hade den.

Var kom dom böckerna ifrån?

Ja, det är jag brydd för, var dom kom ifrån. Det var verkligen auktioner, det! Va'roligt det var!

Var det på 30-, 40- och 50-talen?

Det måste ha varit på 20-talet, för det var medan vi gick i skolan. Före 1925. Det kanske var längre fram också, men det var i alla fall i den här tiden. Vi pratade om det nu på senare år, för Helge sa: "Tänk, va' det skulle ha varit roligt att vara med på en bokauktion igen". Det var lådor med böcker, som han tog upp ur och så tog han en fem-sex stycken i taget.

Var det mycket folk på dom?

Ja, det var det.

Hur fungerade biblioteket som mötesplats för människor? Var det ett ställe, där man kunde träffa människor?

Nej, det var det inte. För det första hade man en väldig respekt för det där "Tystnad".

Det måste vara tyst där alltså?

Jag minns att tystnad var det frågan om i alla fall.

Vi pratade om ordningsregler förut. Fanns det någon nedre gräns för hur gammal man måste vara för att få låna där?

Det kommer jag inte ihåg, men jag tror att man lånade genom föäldrarna. Min syster följde med sina döttrar dit. Dom gick aldrig ensam, utan hon lånade genom sej.

Hur tycker du att biblioteket fungerar idag, vad är bättre och vad är sämre? Hur har biblioteket här i Bräcke förändrats?

Man får mer och mer fordringar. Jag tycker att det inte kan vara bättre. Jag tycker det är nånting underbart.

Ändå har vi inte öppet så mycket?

Det här med förmiddagarna tycker jag är bra för oss som bor så långt ifrån biblioteket. Det är väldigt bra att gå och handla och samtidigt gå på biblioteket; ta igen sej en stund och sitta och läsa.

Men det är bara se'n ett år ungefär. Förut var det bara öppet mellan 12 och 13 på onsdagen. Annars var det bara kvällar och lördagar. Gick du på lördagar?

Ja, jag gick mycket på lördagar.

Tyckte du att det var en försämring, när vi stängde lördagar?

Nej, det tycker jag inte, när det är så här bra på vardagar. Jag är ju ledig. Det kanske vore annat, om jag vore i aktiv tjänst, men det är ju öppet på kvällarna också, så det går ju bra. Det här att man kan läsa i dom stora "drakarna", klippa ur det där och gå till biblioteket och så får man boken efter en liten tid, är nå'nting underbart! Man är inte isolerad. Vilket man bor i Ystad eller Haparanda har man tillgång till de best-seller som är. När den här nobelpristagaren i litteratur, Singer, vart utnämnd, hade Bräcke bibliotek en bok av honom i sin skyltning i banken. Dom hade bara två band av honom här, men ändå. Jag vet inte, om det finns några fler översatta.

Tycker du att du får tag på dom böcker, som du vill ha? Är det några böcker, som du saknar nu i fråga om urvalet?

Nej, jag har inte nå'n anledning att sakna nå't, alldenstund jag får det jag vill ha, om jag nu följer med det som kommer ut genom tidningarna. Man läser intervjuer att den och den ska skriva och då skyndar man sej att tinga redan då. Det har jag gjort. Då är dom så förvånad, när man kommer ner till Stockholm, att man har läst en viss bok. Dom tror visst att man är en urmänniska, alldenstund man är från Norrland. Det har man en känsla av.

Brukar du gå och titta på utställningarna, som brukar vara på biblioteket?

Ja, det har jag gjort och verkligen varit kritisk. Det var en utställning nu om ÖP, 100 år. Det var fotografi på grundaren och det stod väldigt mycket om honom, men det stod ingenting om en chefredaktör, som verkligen gjort tidningen känd. Inte en rad om honom och inte ett foto en gång och det var F.E. Magnusson.

Det där gällde innehållet, men det bestämmer inte biblioteket, för det var t.ex. ÖP, som själv hade gjort utställningen. Tycker du att det är för mycket eller för lite utställningar?

Jag tycker att det är väldigt bra, men man blir lite konfunderad först, när man ser dom, för det är nå'nting nytt verkligen. Det här med musiken tar en väldig plats, men det är bara för ungdomarna. Det befrämjar inte läslusten. Dom tar upp bibliotekariens tid väldigt mycket och dom kan tränga sej förbi en och säga: "Jag vill höra det och det". Inte tacka, ingenting, utan bara kräva och bibliotekarien får lov att stå till tjänst, naturligtvis och avbryta det hon håller på med, naturligtvis.

Det tycker du inte hör till ett biblioteks uppgifter?

Nej, jag tycker inte det. Jag tycker att dom har så'na chanser att ändå få höra musik. Dom har slutat på sina håll, hörde jag. Tänk, om man hade fått uppleva så'nt här, när man var barn. Jag ser nu 7-åringar kommer in och dom vet precis vart dom skall gå och få böckerna. Dom är så bestämd; dom ska ha det och det. Dom hinner bli van från barn-

domen att hitta i ett bibliotek. Det skulle ingå att dom får lära sej lite bibliotekskultur i alla fall. Det skulle dom ha, innan dom går över tröskeln in i biblioteket.

Tycker du att det är för stimmigt på biblioteket?

Ja, när skolbarna är där.

Är det nånting du önskar, som inte finns på biblioteket nu?

Jag skulle vilja att det var så pass mycket större utrymme, att dom som ville sitta i lugn och ro skulle ha en chans, men nu finns inte det, utan det^{är} där tidningarna ligger och där sitter en massa ungdomar. Det skulle vara ett rum till där och då skulle det faktiskt stå att det var för dom som bara ville sitta och läsa. Då skulle man kunna ta en bok bland dom som man inte lånar och skriva av lite gran.

Då kan vi avsluta. Tack så mycket, Karin!